

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Priestorové aspekty a charakteristiky
kolektívnej pamäti v meste Bytča**

Mária Slaninková

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Diplomová práce

**Priestorové aspekty a charakteristiky
kolektívnej pamäti v meste Bytča**

Mária Slaninková

Vedúca práce:

PhDr. Tereza Zíková, Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prehlásenie

Prehlasujem, že som na práci pracovala samostatne a využila som len literatúru a zdroje, ktoré uvádzam v literatúre.

Plzeň, apríl 2015

Pod'akovanie

Chcela by som poďakovať mojej školiteľke PhDr. Tereze Zíkovej, Ph.D. za jej čas a vedomosti, ktoré mi venovala počas spracovávania tejto práce.

.....

Obsah

1	ÚVOD	1
2	TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	2
	2.1 Kolektívna pamäť	2
	2.2 Priestor a miesto	3
	2.3 Sociálna identita.....	4
3	METODOLÓGIA.....	6
	3.1 Informátori	7
	3.2 Výskumné otázky	9
4	CHARAKTERISTIKA LOKALITY	11
5	ANALÝZA DÁT.....	13
6	ZÁVER	15
7	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV	16
	7.1 Literatúra.....	16
	7.2 Elektronické zdroje	17
8	RESUMÉ	18
9	PRÍLOHY	19
	9.1 Tematické okruhy otázok	19

9.2 Mapa mesta	21
-----------------------------	-----------

1 ÚVOD

Predkladaná práca sa zaoberá priestorovými charakteristikami kolektívnej pamäti obyvateľov mesta Bytča. Diplomová práca mapuje ich zdieľané predstavy o spoločnom priestore, prostredníctvom miest, dominant alebo častí vymedzených pomyselnými hranicami, ktorým obyvatelia pripisujú hlbší význam. Dôležitosť elementov v priestore, je reflektovaná prostredníctvom výpovedí informátorov.

Informácie, s ktorými práca disponuje, majú význam na lokálnej úrovni, pretože zachytávajú prvky kolektívnej identity. Tá je zakotvená najmä v priestore, ku ktorému si obyvatelia vytvárajú väzby. Priestor nie je nemenný a tak sa zmeny, ktoré v ňom prebiehajú, zapisujú do vedomia súčasníkov a to, ako priestor vyzeral pred zmenou, sa zapisuje do ich pamäti. Existuje však i opačný prípad, kedy mnohé súčasti priestoru, zostávajú vďaka kolektívom nezmenené, čím kolektív do istej miery zastavuje proces vývinu a zostáva tak pripútaný k hmotnej stránke života.

V kolektívnej pamäti tunajších obyvateľov, je prítomný vplyv histórie mesta, od ktorej sa odrážajú predstavy o priestore i v súčasnosti. Zachytáva význačnosť miest a objektov v priestore, v kontexte súčasného výrazu mesta. Priestor je tu vnímaný skôr cez prizmu sociálneho konštruktú, ako geografického vymedzenia a je odrazom vzájomného vzťahu so sociálnou identifikáciou obyvateľov.

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Práca sa zaoberá prioritne predstavami Bytčanov o priestore, v ktorom žijú. Tieto predstavy, sú charakteristikami, ktoré nosia vo svojich pamätiach a utvrdzujú sa v nich, v kontakte s ostatnými ľuďmi. Takto koncipovaná téma, si vyžaduje viacero prístupov a preto sú ťažiskom diplomovej práce teoretické poznatky a terénny výskum, na tému kolektívnej pamäti v priestore. V kapitole, budú predstavené teoretické koncepty zaoberajúce sa kolektívnou pamäťou, priestorom, miestom a sociálnou identitou, ktoré poskytujú teoretický základ poznatkom získaným v teréne.

2.1 Kolektívna pamäť

Prvým z konceptov, je kolektívna pamäť. Východiskovým vymedzením kolektívnej pamäti v práci, je definícia Maurica Halbwachsa, ktorú opisuje ako: „...súvislý prúd myslenia, v ktorého nepretržitosti nie je nič umelého, pretože z minulosti uchováva len to, čo je z nej doposiaľ živé alebo schopné žiť vo vedomí skupiny, ktorá ju udržiava.“ (Halbwachs 2009: 125)

Pamäť ľudí, na ktorú sa práca upriamuje, je doposiaľ živá a prevažná skupina obyvateľov zdieľa totožnú alebo prinajmenšom podobnú predstavu o priestore. Dôležitou súčasťou kolektívnej pamäti, sú spomienky, na základe ktorých Jan Assmann rozdelil kolektívnu pamäť na „komunikatívnu a kultúrnu.“ (Assmann 2001: 48) Z týchto dvoch kategórií, je pre prácu podstatný koncept komunikatívnej pamäti, vychádzajúci zo spomienok, ktoré „...sa vzťahujú k nedávnej minulosti. Práve tieto spomienky zdieľa so svojimi súčasníkmi.“ (Assmann 2001: 48) Kolektívne spomienky uchováva vo svojom vedomí prostredníctvom jednotlivcov, ale i naopak, jedinec je súčasťou kolektívu, ktorý disponuje svojou pamäťou a pamäť jedinca sa s tou kolektívnou vzájomne prelína. Súvzťažnosť kolektívnej a individuálnej pamäti popisuje Halbwachs takto: „Pokiaľ teda

kolektívna pamäť čerpá svoju silu a trvanie z toho, že sa opiera o určitý súbor ľudí, ide stále o jedincov, ktorí spomínajú, a to ako členovia skupiny.“ (Halbwachs 2009: 91) Výpovede informátorov, týkajúce sa jedného, totožného javu, sa však často v niečom odlišujú a v inom zasa zhodujú. Z výskumu napríklad vyplýva, že každý informátor vie pomenovať nejaké neoficiálne časti Bytče, no ich počet sa líši. Tento jav je dôsledkom subjektivity, ktorú každý jedinec vkladá do interpretácie svojich spomienok. V lokalite, ktorá je predmetom záujmu, je kolektívna pamäť prítomná v podobe povedomia o neoficiálnych častiach, podľa ktorých obyvatelia rozpoznávajú priestor. Uvedené tézy, sú tak najlepším teoretickým východiskom, pre zrealizovanie výskumu. Okrem konceptu kolektívnej pamäti, je však potrebné zobrať do úvahy i teoretické východisko na tému priestor.

2.2 Priestor a miesto

Zameranie práce spája kolektívnu pamäť s priestorom. Ide o priestorové charakteristiky, ktoré nezahŕňajú len geografické, ale najmä sociálne hľadisko. Obyvatelia Bytče totiž zdieľajú spoločne isté priestorové predstavy o meste a na ich základe si vyvíjajú ďalšie väzby a vznikajú tak určité štruktúry. V jednom prípade, ide o priestory v rámci mesta. Priestor, je tu myslený ako „viac abstraktný pojem,“ (Cresswell 2004: 7) ale i napriek tomu, „priestory majú plochu a objem.“ (Cresswell 2004: 7) Na druhej strane sú to miesta v rámci mesta. Obsah priestoru, vytvára miesta, ktoré sú viac konkrétne. Z abstraktnej roviny, ich vyzdvihli ľudia, ktorí ich spravili zmysluplnými. (Cresswell 2004: 7) A tak „miesto je taktiež spôsob, ako vidieť, vedieť a pochopiť svety.“ (Cresswell 2004: 11) Ľudia v danom priestore žijú, pretvárajú ho a vytvárajú si k nemu väzby. Človek a priestor na seba navzájom pôsobia a v Bytči to nie je inak. Spoločnosť sa vyvíja, menia sa ľudia, ich životné priority, štýly a tak pretvárajú nie len seba, ale aj priestor, v ktorom žijú. Priestorové predstavy sú podľa Halbwachsa to, čo tvorí základ kolektívnej pamäti.

Najjednoduchší spôsob, ako si skupina ľudí vytvorí kolektívne povedomie, je cez hmotné predmety. Sú to predmety, na ktoré si ľudia zvykajú, ktorým pripisujú určité funkcie a zároveň sú tým, čo v priestore po ich odstránení bude chýbať. Prázdnota po nich, bude odkazovať na to, že tam niekedy niečo stálo, bola tam súčasť každodenného života ľudí, ktorí tu žili, prechádzali okolo alebo ich využívali ako záchytný bod. (Halbwachs 2009: 188) Zväčša je to sociálna skupina ľudí, cítiaca spoločnú patričnosť k lokalite, ktorá dodáva významnosť objektom. Členovia skupiny sa pútajú na priestor, ktorý je pre nich základným bodom. Pre rôzne, užšie skupiny to môže byť napríklad domov, zariadenie a jeho rozmiestnenie v priestore domu. V rámci širšieho kontextu, sú to napríklad štvrte, miestne časti, mestá a mnohé ďalšie. (Halbwachs 2009: 187) Predmety v priestore, znamenajú pre insiderov viac, ako len estetické alebo funkčné artefakty zaradené do krajiny, zatiaľ čo outsideri ich vnímajú ako hmotné objekty bez kontextu. Je teda veľký rozdiel, či je na miesta pozerané skrz prizmu insiderov alebo outsiderov. Jedinec vždy zaujme niektorý z postojov, prostredníctvom ktorého je vytváraná identita „my“ a „oni.“ (Cresswell 2004: 39). Vytváranie identity, je ďalším teoretickým východiskom práce, ktorej je venovaná nasledujúca kapitola.

2.3 Sociálna identita

Posledným zo zásadných teoretických východísk, je téma sociálnej identity. Pri tejto téme je potrebné na úvod zdôrazniť, že vedci častejšie pracujú s pojmom identifikácia, ktorý používajú ako ekvivalent. Vychádza to z predpokladu, že identita nie je statický jav, preto je vhodnejšie využívať slovesný tvar. Práca taktiež vychádza z tejto hypotézy. Jenkins navrhol, že „Identifikácia je systematické utváranie a pripisovanie významov, medzi jednotlivcami, medzi kolektívami, a medzi jednotlivcami a kolektívami, vo vzťahu k podobnosti a odlišnosti.“ (Jenkins 2008: 18) Ľudia sa na základe týchto znakov radia k jednej skupine, zatiaľ čo od inej sa dištancujú. Zaradenie do skupiny zároveň znamená, že sa

prispôsobujú jej sociálnemu prostrediu. (Jenkins 2008: 40) Vzniká tak kolektív, ktorý má svoje charakteristické črty, medzi ktoré patrí i spoločná pamäť a miesto. Miesto sa tu dostáva do symbolickej roviny, kedy „matice symbolov vzťahujúce sa k miestam, môžu vyvolať pocit spolupatričnosti a identity; jedinci sa identifikujú s miestom a majú pocit, že k nim patrí, pretože zdieľajú sociálne hodnoty a pocity s ostatnými v tomto mieste.“ (Butz – Eyels 1997: 4) Obyvateľov Bytče spája viacero miest, prostredníctvom ktorých sa identifikujú. Sú to zväčša miesta historicky, či spoločensky významné, ktoré im pripomínajú dôležitosť lokality, v ktorej žijú. Vytvárajú si k nim väzby, sú hrdí na svoje mesto a zároveň si profilujú i sociálne vzťahy.

3 METODOLÓGIA

Terénny výskum, tvorí základ práce rovnako, ako predstavené teoretické východiská. Zameraním kapitoly, je priblíženie postupov a metód využitých pri získavaní informácií, potrebných k účelu diplomovej práce.

Nakoľko je práca orientovaná na konkrétnu lokalitu, bolo najskôr potrebné, oboznámiť sa s ňou. V období jún až august, prebiehalo štúdium archívnych materiálov, potrebné pre získanie vedomostí, nie len o súčasnom, ale i viac historickom ráze obce. Prostredníctvom týchto informácií je možné, vytvoriť si predstavu o zmenách v priestore, v dôsledku historických udalostí. Hlavným zdrojom, boli kroniky obce a ďalšie knihy, kde je možné dozvedieť sa informácie o Bytči. Dalo sa z nich dostatočne zachytiť, ktoré miesta boli, v akom období, pre obec dôležité. Boli tu zaznamenané zmeny, čím sa potvrdzuje časová relativita kolektívnej pamäti. Po preštudovaní materiálov, boli oslovení informátori, pre možnú spoluprácu. Pri druhom kontakte s informátormi, bolo zrealizované zúčastnené pozorovanie, v mesiacoch december a január. Pozorovanie bolo zrealizované formou stretnutí s informátormi pri ich bežných každodenných činnostiach, kde boli zaznamenávané všetky skutočnosti, súvisiace s témou. S informátormi boli vedené rozhovory, ktoré boli pripravené formou pološtruktúrovaného kvalitatívneho rozhovoru, ktorý Bernard pomenoval ako „semistructured interviewing.“ (Bernard 2006: 230) Táto forma umožňovala koordinovať rozhovory, no zároveň odpovede informátorov neboli strohé a jednoslovné, pretože im bolo umožnené rozprávať samostatne, ale zároveň k téme, ktorá bola naznačená. Vo väčšine okruhov, bola využívaná metóda „free listing,“ (Brewer 2002: 108) teda metóda voľného vymenovávania faktov. Informátori sami menovali časti mesta a miesta, ktoré považujú za dôležitú súčasť ich života, či života celého spoločenstva Bytče. Touto metódou bolo zároveň možné zistiť, ktoré miesta sú pre

obyvateľov najdôležitejšou súčasťou mesta. Do úvahy boli brané častot' opakovania sa miesta vo výpovediach a poradie, v ktorom boli miesta vypovedané. Po vypovedaní všetkých informácií, na ktoré informátor spontánne spomínal, bola predložená mapa, na ktorej zaznamenal, kde sa miestne časti nachádzajú. Tieto časti sú neoficiálne a neexistuje žiaden zápis o takomto rozčlenení mesta. Sú to len predstavy ľudí, prítomné v ich kolektívnej pamäti, a preto bolo cieľom práce, zaznamenať ich a zobrazit' na mape, čo zabezpečila táto metóda.

Rozhovory mali trvanie v rozmedzí jednej až dvoch hodín, pričom boli zaznamenávané na diktafón. Následne boli informácie spracované a interpretované.

3.1 Informátori

Informátori museli spĺňať isté kritériá, vďaka ktorým boli obmedzené neúplné informácie. Prvou podmienkou bolo, aby bol informátor obyvateľom obce minimálne 10 rokov a v súčasnosti má v Bytči trvalý pobyt. Plánom bolo, aby boli informátori čo najviac rovnomerne zastúpení, z troch hlavných častí mesta (sídliisko – centrum – úvažie). Nepodarilo sa to však dosiahnuť, pretože centrum obce, nadobudlo nebytový charakter. Informátori z centra Bytče, neboli teda súčasťou výskumnej vzorky. Konečný počet informátorov, s ktorými bol výskum zrealizovaný, je 10. V závislosti od skutočnosti, že boli vopred stanovené konkrétne kritéria pre výber informátorov, použitá bola metóda „nonprobability sampling,“ (Bernard 2006: 186) to znamená, že informátori boli vyberaní zámerne. V nižšie uvedenej Tabuľke č. 1, je zoznam informátorov, spoločne so základnými informáciami o nich.

Tabuľka č. 1

<u>Informátor</u>	<u>Vek</u>	<u>Povolanie</u>	<u>Charakteristika</u> (Ako dlho informátor žije v meste a ako nazýva časť, v ktorej býva)
p. Alena	40	Živnostníčka, architektka	40 rokov, na sídlisku
p. Beáta	46	TRW, Bytča	28 rokov, na úvaží
p. Jana	42	Budatínsky zámok, Budatín	42 rokov, na sídlisku
p. Katarína	50	Žilinská Univerzita v Žiline	30 rokov, na sídlisku
p. Mariana	55	Elmax, Žilina	21 rokov, na úvaží
p. Renáta	49	TRW, Bytča	49 rokov, na sídlisku
p. Simona	52	Logistické centrum COOP Jednota, Horný Hričov	23 rokov, na sídlisku
p. Marek	84	Dôchodca	84 rokov, na úvaží

p. Michal	52	KIA, Teplice nad Váhom	52 rokov, na úvaží
p. Ondrej	61	Žilinská univerzita v Žiline	30 rokov, na sídlisku

3.2 Výskumné otázky

Na počiatku štúdia problematiky, bolo stanovených niekoľko oblastí, ktoré zacielili výskum na témy, v rámci ktorých sa má práca pohybovať. V závislosti od toho, sa ukázali základné výskumné otázky, na ktoré sa snažil výskum nájsť odpovede. Prvá časť otázok, je zacielená na jednotlivca a vnímanie priestoru, ktorý je dôležitý najmä pre neho samého. Druhá časť otázok je zacielená na obyvateľov Bytče, na priestory všeobecne zaujímavé a dôležité. Odpoveďami, by sa mohla ukázať i prepojenosť jednotlivca s kolektívom, aká je vzťahnosť týchto dvoch identít. Jenkins tvrdí, že vo väčšine sociálnych odborov, „kolektívne identity a individuálne identity, sú obvykle chápané ako odlišné druhy fenoménov, a vzťahy medzi jedinečnými indivíduami a zdieľanou kolektívnosťou, bývajú nepreskúmané alebo považované za samozrejmé.“ (Jenkins 2008: 37) On sám tento názor nezastáva a snaží sa ho vyvrátiť. Poukazuje na vzájomný vplyv individuálnych a kolektívnych identít. (Jenkins 2008: 38) Práca vychádza z predpokladu, ktorý sa stotožňuje s Jenkinsovým názorom. Vychádza z predpokladu, že individuálne a kolektívne identity, sa navzájom ovplyvňujú, keďže, ako bolo vyššie spomenuté, identita nie je statický jav. (Jenkins 2008: 18) V tomto duchu, boli stanovené tieto výskumné otázky:

1. *Aké asociácie majú obyvatelia s mestom spojené?*

Asociácie, ktoré majú ľudia spojené s mestom, sú najčastejšie odrazom ich subjektívneho vnímania svojho okolia, v ktorom žijú. Väzbou na priestor, sa môžu stať spoločnými s každým, s ktorým ho zdieľajú.

2. *Ktoré miesta sú dôležité pre informátora?*

V tomto okruhu, bolo cieľom zistiť, ako informátor vníma mesto a aké spomienky sa mu vybavajú v kontexte s týmto miestom.

3. *Do akých častí rozdeľuje informátor mesto a ako tieto časti nazýva?*

Podstatnou súčasťou predstáv o priestore, sú časti do ktorých miestni obyvatelia mesto kategorizujú. Zistiť, aké názvy a hranice ľudia častiam pripisujú, bolo hlavným zámerom.

4. *Ktoré miesta sú významné pre obyvateľov?*

V tomto prípade, ide o miesta, ktoré sú významné nie len pre jednotlivca, ale i pre ostatných obyvateľov mesta. Cieľom bolo zistenie, ktoré miesta v Bytči predstavujú spoločný bod, v spoločenskom dianí. Práve tu je dôležitý tak individuálny, ako i kolektívny aspekt vnímania priestoru.

5. *Ktoré miesta v Bytči informátor považuje za najzaujímavejšie?*

Každé mesto má svoje monumenty, na ktoré sú obyvatelia hrdí, prostredníctvom ktorých sa vytvára kolektívne vedomie. Snahou bolo

zistiť, ktoré miesta sú reprezentáciou mesta a jeho obyvateľov, čo považuje informátor za najzaujímavejšiu súčasť mesta, v ktorom žije

4 CHARAKTERISTIKA LOKALITY

Mesto Bytča, leží na severozápade Slovenska, regionálne na území stredného Považia, v údolí rieky Váh, pričom cez centrum mesta preteká menší potok, s názvom Petrovička. Zaujímavou prírodnou dominantou sú Súľovské skaly a časť pohoria Javorníky, ktoré mestu vytvárajú hranice. Bytča sa nachádza v blízkosti krajského mesta Žilina, ktoré ponúka obyvateľom Bytče širšie príležitosti napríklad v pracovnej, či kultúrnej sfére.

Z údajov, ktoré zverejnil Štatistický úrad Slovenskej republiky, ku dňu 31.12.2012 vyplýva, že počet obyvateľov je približne 11 284, územne a správne spadá Bytča do Žilinského kraja a administratívne, do bytčianskeho okresu. Štatutárne, je Bytča označovaná za mesto. [Okres Bytča 2012] Aktuálnejšie oficiálne informácie neboli doposiaľ zverejnené.

Celkom iste, je potrebné načrtnúť niečo málo z histórie mesta. Dianie v rokoch, či storočiach minulých, zanechalo stopy, ktoré sú stálou súčasťou mesta do súčasnosti. Ľudia v prítomnosti tu neraz žijú z minulosti. Znamenitá architektúra a zvučné mená, dôležité minimálne pre Slovenské dejiny, podporujú hrdosť obyvateľov, na svoje mesto. Znamenitých miest, je v lokalite viacero, ale pre vývoj mesta, sú najvýznamnejšími, najmä rieka Váh, ktorá poskytovala v minulosti možnosti pre rozvoj Bytče. Vďaka rieke, sa stala Bytča strategicky výhodným mestom, pre obchodovanie, čím bol zabezpečený neustály vývoj. Okrem Váhu, je tu zámok, ktorý je vďaka významným osobnostiam a bohatému historickému pozadiu, stále živou súčasťou. Je odkazom k rodu Thurzovcov, ktorý tu pobýval za čias svojho aktívneho pôsobenia.

Palatín Juraj Thurzo, dal v zámockom areáli, vybudovať Svadobný palác, v renesančnom štýle, na účely sobášov. (Hromník 2003: 23) Budova bola v 90. rokoch 20. storočia významným strediskom kultúrneho diania a v súčasnosti je významnou kultúrnou pamiatkou v Európskom kontexte. So zámkom sa ďalej spája rod Popperovcov, Barón Leopold Popper, bol židovský podnikateľ s drevom, ktorý sa v roku 1868 stal majiteľom zámku a jeho potomkovia boli jeho poslední majitelia. Leopold Popper, okrem obchodu s drevom, spustil v meste výrobu piva, čím opäť zvýšil obchodnú atraktivitu mesta. (Hromník 2003: 34) Dnes sídli v priestoroch zámku štátny archív. Treťou dominantou mesta, je synagóga, ktorá je odkazom ku skupine ľudí, ktorí výrazne ovplyvnili rázovitosť mesta. Mesto bolo v minulosti do veľkej miery ovplyvnené najmä prítomnosťou Židovských obyvateľov, ktorí tu rozvíjali nie len svoje obchodné aktivity, ale i svoj život a vieru. Ako odkaz, tu po nich zostala stavba, ktorá pochádza z roku 1907. (Kráľ 2011: 12) Necelé storočie stavba chátrala a miestnym obyvateľom, u ktorých počas tohto obdobia prevládala katolícka konfesnia, bola ľahostajná. V roku 2009, bola vykonaná čiastočná rekonštrukcia, čo prispelo k zvýšenému záujmu obyvateľov o túto stavbu. Dnes, ako vyplýva z vykonaného výskumu, je stavba považovaná obyvateľmi za pamiatku, ktorú by návštevník mesta nemal vynechať. Postupom času sa tak jej funkcia zmenila z účelovej na estetickú. Možno výmena generácií spôsobila, že tunajší obyvatelia začali túto budovu vnímať ako kultúrnu pamiatku a nie ako objekt spojený s predchádzajúcimi obyvateľmi židovského vierovyznania.

5 ANALÝZA DÁT

Celkom bolo oslovených 10 informátorov, vo veku 40 a viac rokov, ktorí žijú v meste minimálne 10 rokov. Pomer mužov a žien bol nevyrovnaný, muži boli 3 a žien bolo 7. Informátori boli zväčša prisťahovalci z iných miest, či obcí alebo potomkovia prisťahovalcov. Informácie o spoločných priestoroch a miestach, sa vo veľkej miere zhodovali. V tabuľke č. 2, sú uvedené časti, ktoré boli uvedené informátormi minimálne 1x. Sú zoradené zostupne, podľa toho, v akom poradí boli informátormi menované a ako často boli súčasťou výpovedí informátorov.

Tabuľka č. 2

Poradie	Názov	Frekvencia
1	Sídlisko	10
2	Úvažie	10
3	Námestie / Centrum	10
4	Rajčula	7
5	Sahara	4
6	Kaplnka	2
7	Zámok	1

Spomínané časti, odkazujú k väčším celkom v meste, kde je združených viacero miest s rôznymi funkciami. Okrem častí, boli informátori vyzvaní, aby vymenovali niektoré zaujímavé miesta, ktoré charakterizujú Bytču. V tabuľke č. 3, je zoznam miest, opäť zoradený podľa frekvencie výskytu vo výpovediach a poradie, v akom boli miesta menované.

Tabuľka č. 3

Poradie	Názov	Frekvencia
1	Zámok	10
2	Sobášny palác	10
3	Synagóga	9
4	Kaplnka	6
5	Kostol Všetkých Svätých	5

6	Námestie	4
7	Kostol svätej Barbory	2
8	Kultúrny dom	2
9	Dom Jozefa Tisu	2
10	Budova Základnej školy, na ul. Eliáša Lányho	2
11	Pivovar	2
12	Parky	1
13	Kinex	1
14	Meštianske domy	1
15	Petrovička	1

Prvé priečky zaujali architektonické stavby, ktoré majú význam najmä pre históriu mesta a sú využívané na rekreačné účely. Až po nich sa začali objavovať miesta, ktoré sú súčasťou mesta o niečo kratší čas. Najdôležitejšie miesta v Bytči, sú teda v kolektívnom vedomí tie, ktoré sa spájajú s históriou.

6 ZÁVER

Diplomová práca sa zameriava na kolektívnu pamäť upriamenú na priestorové charakteristiky, v meste Bytča. Výskumom boli zmapované zdieľané predstavy o pomyslených častiach mesta, do ktorých je mesto rozdelené. Pre lepšiu geografickú orientáciu, boli k častiam, pripisované hranice, ktoré boli zakresľované do mapy mesta. Touto metódou bola naznačená predstava kolektívne zdieľanej identity prostredníctvom priestoru. Okrem častí, boli mapované i miesta, ktoré informátori považujú za najvýznamnejšie miesta v rámci Bytče. Významnosť a miest, je zmapovaná prostredníctvom určenia frekvencie výskytu javu, vo výpovediach informátorov a zároveň i miesto, ktoré im bolo určené pri výpovedi informátora. Ukázalo sa, že za najvýznamnejšie miesta informátori označovali tie, ktoré súviseli s historickými udalosťami, dôležitými nad rámec mesta.

7 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV

7.1 Literatúra

Assmann, Jan. 2001. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor.

Bernard, Russel. 2006. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. Oxford: AltaMira Press.

Brewer, Devon D. 2002. *Supplementary Interviewing Techniques to Maximize Output in Free Listing Tasks*. *Field Methods* Vol. 14, No.1pp. 108-118

Butz, David – Eyles, John. 1997. *Reconceptualizing Senses of Place: Social Relations, Ideology and Ecology*. In: *Geografiska Annaler, Series B, Human Geography*. Vol. 79, No. 1, pp. 1-25.

Cresswell, Tim. 2004. *Place: A Short Introduction*. Malden: Blackwell Publishing.

Halbwachs, Maurice. 2009. *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství

Hromník, Milan. 2003. *Z dejín Bytče a jej farnosti*. Žilina: Rímskokatolícky farský úrad v Bytči.

Jenkins, Richard. 2008. *Social identity*. London and New York: Taylor & Francis Group.

Král, Pavel. 2011. *Židia v Bytči*. Praha – Bratislava: vydané na vlastné náklady.

7.2 Elektronické zdroje

Okres Bytča. [online]. Dostupné z:

<http://app.statistics.sk/mosmis/sk/uroven.jsp?txtUroven=430501>

(Stiahnuté 13.4.2015)

8 RESUMÉ

The residents of Bytča shares specific ideas about space of city, which identify them as a group. These ideas became part of the collective memory and always adapt current conditions. In particular, material objects help create spatial ideas and change implemented through them, incite people to perception of spaces. The resulting structure divides people to two categories, the first are „insiders,“ people who move in space and they know it; and second are „outsiders,“ who have not knowledge of the internal system. Mentioned insiders have created a relationship to site and they are active member of space. The easiest way, as people can direction in space, is name it. All these factors are inspired to transform space into place.

The thesis to look at the issue through the prism of the theoretical basis of collective memory, space and social identity. It provides overview as a residents of Bytča divide space, which the places are important part of city and explores the social motives in its categorization.

Informations are the results of field research in this locality. The thesis also includes the methodical background of the research and analysis of the obtained data.

9 PRÍLOHY

9.1 Tematické okruhy otázok

Tematická oblasť	Okruhy otázok
A. Úvod	
Požiadanie respondenta o súhlas, s nahrávaním rozhovoru. Informovanie o ochrane osobných údajov.	
<p>Predstavenie témy</p> <p>Informácie o respondentovi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oboznámenie respondenta s témou diplomovej práce: Diplomová práca sa zaoberá reflektovaním priestorových charakteristík mesta Bytče, jeho obyvateľmi. • Základné informácie o respondentovi: <ul style="list-style-type: none"> – V ktorom roku ste sa narodili? – Ako dlho žijete v Bytči? – Narodili ste sa tu? – Odkiaľ pochádzajú Vaši rodičia? – Kam ste chodili do školy? – Kde ste pracovali/pracujete?
B. Asociácie	
Cieľom je zistiť, aké asociácie majú obyvatelia s mestom	<ul style="list-style-type: none"> • Čo pre Vás znamená, keď sa povie Bytča? • Čo pre Vás toto miesto znamená?
C. Vnímanie mesta respondentom	
Cieľom je zistiť, ktoré miesta sú dôležité pre respondenta	<ul style="list-style-type: none"> • V ktorej časti mesta bývate? • Ktoré miesta v Bytči rád/rada navštevujete? Kam rád/rada chodíte? • Ktoré miesta sú pre Vás zaujímavé? • Prečo je pre Vás toto miesto významné/zaujímavé? • Aké spomienky máte s týmto miestom spojené?
D. Kategorizácia miest	
Cieľom je zistiť, do akých častí rozdeľuje respondent mesto a ako tieto časti nazýva	<ul style="list-style-type: none"> • Ktorú časť mesta máte najradšej? a prečo? • Prečo je Vám táto časť bližšia ako iné? • Ak by ste mali rozdeliť mesto na určité časti podľa toho, ako sú Vám

	<p>blízke, ako by ste to urobili? (+ na mape zaznačiť)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Čo oddeľuje tieto časti? (čo sú tými pomyslenými hranicami?)
E. Spoločné významné miesta	
<p>Cieľom je zistiť, ktoré miesta sú významné pre obyvateľov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Napadnú Vám v rámci Bytče miesta, kde ste zažili nejaké dôležité historické momenty? • Sú v Bytči miesta, ako napríklad v Žiline štvorcové námestie?
F. Významné miesta	
<p>Cieľom je zistiť, ktoré miesta v Bytči respondent považuje za najzaujímavejšie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ak by navštívil mesto niekto, kto ho nepozná, čo by ste mu odporučil/a, aby navštívil? (nejaké významné pamiatky, dominanty mesta,...)
<p>Napadne Vám ešte nejaké zaujímavé alebo dôležité miesto v Bytči? Na ktoré miesta v Bytči by sa nemalo zabúdať?</p>	

9.2 Mapa mesta

